

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/91/2024
Identifikačné číslo spisu:	6119348101
Dátum vydania rozhodnutia:	19.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6119348101.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu H. I., narodeného X. Y. XXXX, A., Š. S. č. XX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Gráčíkom, Nitra, Farská č. 40, proti žalovanej SPP - distribúcia, a.s., Bratislava - mestská časť Ružinov, Plátennícka 19013/2, IČO: 35 910 739, zastúpenej spoločnosťou Advocatur Gémeš, Filipová & Partner AG, Váduz 9490, Städtle č. 17, Lichtenštajnské kniežactvo, Reg. č: FL-0002.539.075-9, konajúcej prostredníctvom organizačnej zložky BOOM & SMART Slovakia, Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Mostová 185/2, IČO: 53 096 428, za ktorú koná JUDr. Veronika Barková, vedúca organizačnej zložky, o zaplatenie 41 816,70 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B2-29C/66/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. júna 2023 sp. zn. 15Co/174/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 29C/66/2019-300 z 19. júna 2020 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal zaplatenia 41 816,70 eura s príslušenstvom; žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

1.1. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 22 ods. 1 a 2, ods. 5 zákona č. 67/1960 Zb. o výrobe, rozvode a využití vyhrievacích plynov (Plynárenský zákon), ďalej len „Plynárenský zákon“, § 22 ods. 2 zákona č. 79/1957 Zb. o výrobe, rozvode a spotrebe elektriny (Elektrizačný zákon), ďalej len „Elektrizačný zákon“. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania súd prvej inštancie ustálil, že skutkovým základom žaloby je užívanie nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu vedenej na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXXX pre okres A., Obec A., k. ú. N., ako pozemok parcelného č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 296 m², parcelného č. XXXX/XX - orná pôda o výmere 645 m², parcelného č. XXXX/XX - orná pôda o výmere 17 815 m², parcelného č. XXXX/XX - orná pôda o výmere 2 656 m², parcelného č. XXXX/XX - orná pôda o výmere 1466 m², parcelného č.

XXXX/XX - orná pôda o výmere 2 134 m², žalovanou. Na uvedených pozemkoch je umiestnené zariadenie slúžiace na protikoróziu ochranu (PKO + prírodný kábel), ktoré má v zmysle zákona prislúchajúce ochranné pásmo, v dôsledku ktorého umiestnenia je obmedzený na užívaní svojich pozemkov. Pozemky sú stavebnými pozemkami, na ktorých ale nie je možné realizovať stavby, čoho dôsledkom je obmedzený na vlastníckych oprávneniach. Z uvedeného dôvodu si uplatnil na náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva žalovanou za obdobie od 1. augusta 2017 do 5. januára 2019, vychádzajúc z ceny obvyklého nájmu - renty, ako ustálenej primeranej náhrady, s poukazom na ustanovenie čl. 20 ods. 4 ústavy a nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) z 12. októbra 2016 sp. zn. PL. ÚS 42/2015. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že na uvedených pozemkoch vo vlastníctve žalobcu, žalovaná v prvej polovici roka vo februári 1998, umiestnila zariadenie protikoróznej ochrany. Oprávnenie žalovanej umiestňovať na cudzích pozemkoch plynárenské zariadenia a ochranné pásma týchto zariadení vyplývalo z príslušných ustanovení Plynárenského zákona. O náhrade škody za výkon opatrení podľa ustanovenia § 22 ods. 1 Plynárenského zákona platia obdobne predpisy Elektrizáčného zákona. Za nespornú považoval súd prvej inštancie skutočnosť, že umiestnenie zariadenia protikoróznej ochrany žalovanou na pozemkoch žalobcu spôsobuje žalobcovi obmedzenia, bez ohľadu na ich rozsah, navyše k nim prislúcha aj ochranné pásmo bez ohľadu na jeho rozsah. Okrem iného je z dôvodu samotného umiestnenia takéhoto zariadenia na pozemkoch žalobcu obmedzená možnosť výstavby na nich, bez ohľadu na rozsah takéhoto obmedzenia. Sporným zostal charakter samotných pozemkov, pričom na LV č. XXXX je ako druh pozemku pri predmetných pozemkoch uvedené, že ide o ornú pôdu. Žalobca argumentoval tým, že v zmysle územného plánu je na predmetných pozemkoch možná výstavba až do šiesteho nadzemného podlažia, pričom žalovaná poukazovala na to, že ide o poľnohospodársku pôdu, na ktorej môže žalobca pestovať poľnohospodárske plodiny bez akýchkoľvek obmedzení. Od toho by sa potom odvíjala aj výška samotnej náhrady v prípade úspechu žalobcu v právnom základe sporu. Za nesporné považoval taktiež skutočnosť, že k umiestneniu zariadenia protikoróznej ochrany na pozemky, ktoré sú v súčasnosti vo vlastníctve žalobcu, došlo v prvej polovici roku 1998, kedy ale žalobca vlastníkom nebol, nadobudol ich až v období rokov 1997-2005, čo vyplývalo z LV č. XXXX. V tejto súvislosti súd prvej inštancie skonštatoval, že žalobca nepreukázal, pričom ani netvrdil, že niektorú z predmetných nehnuteľností nadobudol na základe V 4041/97-49/98, resp. že by bol v čase umiestnenia a uvedenia zariadenia protikoróznej ochrany jej vlastníkom. Súd prvej inštancie nepovažoval za právne relevantné, kto bol v tom čase vlastníkom predmetných nehnuteľností a či mu bola poskytnutá zo strany žalovanej alebo jej právneho predchodcu primeraná náhrada. Dôvodil, že žalobca v čase, keď došlo k obmedzeniu užívania nehnuteľnosti, vlastníkom predmetných nehnuteľností nebol a v lehote 3 mesiacov odo dňa, keď sa dielo, zariadenie protikoróznej ochrany, uviedlo do prevádzky (užívania) nežiadal u orgánu, ktorý je podľa predpisov o povoľovaní stavieb kompetentný pre povolenie stavby energetického diela, aby mu energetický podnik poskytol primeranú jednorazovú náhradu. Súd prvej inštancie ustálil, že nárok na poskytnutie primeranej jednorazovej náhrady za obmedzenie užívania vyššie uvedených nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX pre okres A., Obec A., k. ú. N., ktoré v období, za ktoré si žalobca uplatňoval náhradu boli v jeho vlastníctve, titulom umiestnenia zariadenia protikoróznej ochrany žalovanou, zanikol. Vo vzťahu k žalobcovi tento nárok ani nevznikol. Skonštatoval, že nárok na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva si mohol uplatniť len vlastník pozemku, ktorý túto nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena. Považoval za nemožné, aby žalobca, ako ďalší nadobúdateľ už s existujúcim vecným bremenom zaťaženého pozemku, sa mohol úspešne domáhať finančnej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva.

1.2. V súvislosti s námietkami žalobcu ohľadom súladu právnych noriem, ustanovení § 22 ods. 2 Elektrizáčného zákona s ústavou a s Listinou základných práv a slobôd, a to najmä s ohľadom na politické zriadenie, počas ktorého boli prijaté, poukázal na ustanovenie čl. 152 ods. 1 ústavy a dôvodil, že Elektrizáčny zákon, rovnako ako aj Plynárenský zákon, bol nahradený až prijatím zákona č. 70/1998 Z. z. o energetike a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákona č. 70/1998 Z. z.“). V období od nadobudnutia účinnosti zákona ústavy, od 1. októbra 1992, nebol zmenený ani zrušený príslušným orgánom Slovenskej republiky, bol teda platný a účinný až do 1. júla 1998, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 70/1998 Z. z. Skonštatoval, že úprava náhrad za obmedzenie užívania nehnuteľnosti zostala v zásade rovnaká ako v

Elektrizačnom zákone, pričom zmena nastala len v lehote na uplatnenie práva, ktorá bola šesť mesiacov odo dňa, keď sa o tom poškodený dozvedel, najneskôr však do jedného roka od vzniku škody alebo od núteného obmedzenia užívania nehnuteľnosti, s rovnakým následkom, zánikom tohto práva a tiež, že v prípade núteného obmedzenia užívania nehnuteľnosti ide o primeranú jednorazovú náhradu. Súd prvej inštancie vysvetlil, že uvedené možno aplikovať aj v súvislosti s námietkou žalobcu na rozpor s čl. 6 Listiny základných práv a slobôd (v skutočnosti však žalobca mienil § 6 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza LISTINA ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky), podľa ktorého zákony a iné právne predpisy musia byť uvedené do súladu s Listinou základných práv a slobôd najneskôr do 31. decembra 1991. Týmto dátumom strácajú účinnosť ustanovenia, ktoré nie sú v súlade s Listinou základných práv a slobôd. Z uvedeného preto považoval za zrejmé, že zákonodarca žiadny rozpor s Listinou základných práv a slobôd nevidel, a preto Plynárenský zákon a ani Elektrizačný zákon, resp. jeho ustanovenia § 22, neuvádzal do súladu s Listinou základných práv a slobôd. Vysvetlil, že Plynárenský zákon a ani Elektrizačný zákon dňa 31. decembra 1991 nestratili účinnosť, nahradil ich až zákon č. 70/1998 Z. z. o energetike s účinnosťou od 1. júla 1998.

1.3. K námietke žalobcu týkajúcej sa samotnej danosti uplatnenej náhrady, ktorá v zmysle § 22 ods. 2 Elektrizačného zákona nie je daná, súd prvej inštancie dôvodil, že táto právna norma nepriznávala náhradu vlastníkom, ktorí boli obmedzení vo výkone vlastníckeho práva. Ustanovenie § 22 ods. 2 Elektrizačného zákona umožňovalo energetickým podnikom poskytnúť náhradu za obmedzenie užívania nehnuteľností. Zákonodarca stanovil, že musí ísť o obmedzenie podstatné, pri miernejšom, užšom obmedzení v užívaní nehnuteľností energetické podniky neboli povinné poskytovať náhradu. Poskytnutie náhrady však vylúčené nebolo. S poukazom na ustanovenie § 22 ods. 2 Plynárenského zákona, ktorý ukladal plynárenským podnikom a nimi povereným osobám povinnosť, čo najviac uchovávať nehnuteľnosti a práva vlastníkov, po skončení práce čo najrýchlejšie dotknuté pozemky rekultivovať, poškodené komunikácie uviesť po skončení prác do pôvodného stavu, čo zrejme spôsobilo posun v intenzite obmedzenia vlastníka nehnuteľnosti potrebnej na poskytnutie náhrady. Vo vzťahu k nálezu ústavného súdu č. k. PL ÚS 42/2015-105 z 12. októbra 2016 uviedol, že predmetom konania bol súlad konkrétnych ustanovení zákona o tepelnej energetike s ústavou. Považoval síce za pravdivé, že sa ústavný súd zaoberal aj otázkou primeranosti náhrad za nútené obmedzenie vlastníctva, avšak skôr z pohľadu výšky a spôsobu určenia takejto náhrady, nie však jej jednorazovosťou. Z dôvodu neexistencie právneho základu uplatneného nároku žalobcom, ktorého právo zaniklo, teda neexistuje, súd prvej inštancie nevykonával ďalšie dokazovanie ohľadom rozsahu obmedzenia, výšky náhrady, či druhu a charakteru pozemkov vo vlastníctve žalobcu. Z uvedených dôvodov preto žalobu ako nedôvodnú zamietol. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. júna 2023 sp. zn. 15Co/174/2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie; žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení skonštatoval správnosť zistenia skutkového stavu, ako aj záverov, ku ktorým dospel súd prvej inštancie, stotožnil sa aj s jeho odôvodnením. Na potvrdenie správnosti a k uplatneným odvolacím námietkam uviedol, že v spore nebola sporná skutková okolnosť, že predmetné zariadenie bolo na pozemkoch žalobcu vybudované v prvej polovici roku 1998, kedy ešte žalobca nebol vlastníkom pozemkov. Vychádzajúc zo zásady, že režim právneho vzťahu sa riadi podľa právnych predpisov, ktoré boli platné ku dňu ich vzniku, určenie obsahu a rozsahu oprávnení žalovanej bolo treba posúdiť podľa zákona č. 79/1957 Zb., ktorý bol účinný do 1. júla 1998. Oprávnenia energetických podnikov a tomu zodpovedajúce obmedzenia vlastníckeho práva podľa zákona č. 79/1957 Zb. boli tzv. zákonnými vecnými bremenami, ktoré pôsobili automaticky ex officio. Odvolací súd poukázal na závery vyplývajúce zo skutkových obdobných vecí vedených na Najvyššom súde Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/68/2020, 4Cdo/89/2008, z ktorých relevantnú časť citoval.

2.2. K otázke, či existuje povinnosť poskytnúť náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd v prípade, že k obmedzeniu došlo pred jej účinnosťou a vlastník nemohol v rozhodnej dobe o náhradu požiadať, odvolací súd zdôraznil, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí z 21. decembra 2009 sp. zn. 4Cdo/89/2008 vo vzťahu k prechodným ustanoveniam, ktoré zachovávajú obmedzenia vzniknuté podľa predchádzajúcich predpisov uviedol, že „uvedené úpravy v prechodných ustanoveniach deklarovali zachovanie statusu quo ante v obmedzení užívacieho práva vlastníkov nehnuteľností dotknutých výkonom oprávnení energetických podnikov (resp. ďalších subjektov oprávnených z vecného bremena), ktoré vznikli pred účinnosťou týchto predpisov. Nezakladali však nárok na náhradu za obmedzenia vzniknuté pred ich účinnosťou, teda neobnovili „zaniknuté“ nároky na primeranú jednorazovú náhradu za obmedzenie užívacieho práva vlastníkov pozemkov. Skutočnosť, že zákonodarca nezvolil v tejto otázke reštitučný prístup, nemala za následok protiústavnosť týchto predpisov (porovnaj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 28/05 z 28. septembra 2005, publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky ročník 2005 pod č. 49/2005)“.

2.3. Odvolací súd citujúc ustanovenie § 22 ods. 2 Elektrizáčného zákona akcentoval, že nárok na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva si mohol uplatniť ten vlastník zaťaženého pozemku, ktorý túto nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena, v zákonom určenej lehote, po jej uplynutí nárok zaniká. Nie je preto možné, aby žalobca ako ďalší nadobúdateľ už zaťaženého pozemku existujúcim vecným bremenom sa mohol úspešne domáhať finančnej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva. V konaní pritom nebolo sporné, že dotknuté nehnuteľnosti žalobca nadobudol v rokoch 2002 a neskôr. Požiadavka náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu bola preto celkom nedôvodná. V kontexte uvedeného poznamenal, že otázkou, či existuje povinnosť poskytnúť náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd v prípade, že k obmedzeniu došlo pred jej účinnosťou a vlastník nemohol v rozhodnej dobe o náhradu požiadať, sa zaoberal aj Najvyšší súd Českej republiky v rozsudku z 10. marca 2003, sp. zn. 22 Cdo 2093/2001, v ktorom konštatoval, že „v takomto prípade povinnosť poskytnúť náhradu nie je, právo na náhradu za obmedzenie vzniknuté pred dňom účinnosti Listiny by musel založiť špeciálny právny predpis“.

2.4. Zároveň odvolací súd poukázal aj na uznesenie ústavného súdu z 28. februára 2017 sp. zn. III. ÚS 149/2017, ktorým ústavný súd odmietol sťažnosť, ktorou sa sťažovateľ domáhal vydania nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu ochranu, podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 9Co/53/2015-264 z 26. mája 2016. Zároveň poznamenal, že judikátúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/26/2014, 3Cdo/49/2014 bola otázka vecných bremien a ich náhrad riešená, z ktorých relevantné časti citoval. Taktiež bola riešená aj judikátúrou ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 1/2012, II. ÚS 506/2011, z ktorých relevantné právne závery citoval. Poznamenal, že žalobca v odvolaní iba zopakoval skutočnosti, ktoré uvádzal už v konaní pred prvoinštančným súdom, s ktorými sa súd prvej inštancie dôsledne vysporiadal. Napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 a 2 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol v súlade s ustanoveniami § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu podal dovolanie žalobca (ďalej len „dovolateľ“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) resp. podľa obsahu písm. b) CSP. Namietal nedostatočné vysporiadanie sa odvolacím súdom s uplatnenou argumentáciou, arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia. Dovolateľ po zhrnutí uplatnených dôvodov v priebehu konania, prezentoval vlastný názor a výklad ústavy, Listiny základných práv a slobôd, z ktorých vyvodil, že po zmene spoločenského systému, sa ustanovilo, že vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné len vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za náhradu. Listina základných práv a slobôd

zostala v platnosti aj po vzniku Slovenskej republiky podľa čl. 152 ods. 1 ústavy. Elektrizáčný zákon z roku 1957 aj Plynárenský zákon z roku 1960 v dôsledku toho stratili účinnosť dňom 31. decembra 1991. Právny režim nastavený týmito zákonmi nemôže byť aplikovateľný do 30. júna 1998, lebo odporuje ústave. Ustanovenie § 22 ods. 2 Elektrizáčného zákona v rozsahu úpravy priznávajúcej náhradu iba tým vlastníkom nehnuteľností, ktorí zariadením vedenia boli podstatne obmedzení v užívaní nehnuteľnosti, stratilo účinnosť podľa § 6 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd k 31. decembru 1991, lebo podľa čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, právo na náhradu za vyvlastnenú nehnuteľnosť má každý vlastník. Rovnako tak právo na náhradu má aj každý vlastník nútenne obmedzený vo vlastníckom práve. Neznalosť zákona, ktorá spočíva v neznalosti právnych účinkov § 6 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd sa na strane štátnych orgánov prejavila zrušením Elektrizáčného zákona zákonom č. 70/1998 Z. z. Aj po prijatí Listiny základných práv a slobôd sa zachovalo vlastníkom právne postavenie, keď im patrila náhrada. Listina ju výslovne nespojila s podmienkou primeranosti, táto podmienka mala relevanciu v spojení s medzinárodnými dohovormi o ľudských právach, ktorých sa československý štát stal zmluvnou stranou, pokiaľ nešlo o ustanovenie, voči ktorému československý štát neuplatnil výhradu. Ochrana vlastníctva a vlastníkov sa k takým výnimkám nezaradila. Ústava zaručuje základné právo vlastníť majetok. Na rozdiel od primeranej náhrady, ktorá sa pri vyvlastnení poskytuje spravidla jednorazovo, pri nútenom obmedzení možno uvažovať o pravidelných platbách primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia. Podľa názoru dovolateľa sa súd nemohol riadiť právnou normou ustanovenia § 22 ods. 2 Elektrizáčného zákona a z hľadiska posudzovania právneho základu, teda posudzovania otázky existencie nároku titulom primeranej náhrady za vecné bremeno žalobcu. Mal vychádzať jedine z platnej ústavy, ktorá jednoznačne náhradu za vecné bremeno teda náhradu za trvalé a časovo neohraničené obdobie obmedzenia výkonu vlastníckeho práva, definuje ako náhradu primeranú. Interpretáciou čl. 20 ods. 4 ústavy treba určiť, aká náhrada a kedy, za akých podmienok je primeraná. Poskytnutá náhrada za zásah do právneho postavenia vlastníka podľa ústavy môže byť jednorazová aj opakovaná. Poskytnutá náhrada za zásah do právneho postavenia vlastníka musí byť primeraná, ktorej výška závisí od okolností konkrétnej veci. V prípade núteného obmedzenia vlastníckych práv slúži vlastníkovi ako príspevok na náhradu ekonomických strát na výnose z majetku, ktorý v dôsledku núteného obmedzenia vlastníckych práv buď vôbec nemôže užívať, alebo môže užívať iba v obmedzenej miere. Ústavná ochrana sa preto vo výkone vlastníckych práv obmedzenému vlastníkovi zaručuje po celý čas trvania obmedzenia vlastníka. Dovolateľ teda v podstatnom rozsahu namietal, že súdy nižších inštancií priznali právnou účinnosť spornému zákonnému ustanoveniu § 22 ods. 2 Elektrizáčného zákona, i napriek tomu, že stratila účinnosť, preto ju nemožno aplikovať. Výnimka z tohto pravidla materiálneho štátu neexistuje. Navrhol zrušiť napadnutý rozsudok, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Alternatívne navrhol zmeniť napadnutý rozsudok a žalobe vyhovieť. Uplatnil si nárok na náhradu trov konania.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že podané dovolanie možno považovať za tzv. skryté odvolanie. Podľa jej názoru, dovolateľ nevymedzil žiadne pochybenie súdov. V podstatnej časti skopíroval odvolanie, o ktorom rozhodol odvolací súd. Namietaná údajná arbitrárnosť spočívajúca v rozhodnutí odvolacieho súdu, len samo o sebe bez ďalšieho nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. K namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu žalovaná uviedla, že otázkou vzniku vecného bremena a nároku na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva, ktoré vzniklo za účinnosti Plynárenského zákona a Elektrizáčného zákona sa zaoberal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky a jeho rozhodovacia prax pri riešení uvedenej otázky jednotná. S uplatnenou argumentáciou dovolateľa sa preto nestotožnila. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP dôvodila, že otázka vzniku vecného bremena a nároku na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva, ktoré vzniklo za účinnosti Plynárenského a Elektrizáčného zákona je rozhodovacou praxou jednotná. Poukázala napr. rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/89/2008, 2Cdo/68/2020, 7Cdo/26/2014, 3Cdo/49/2014, z ktorých relevantné časti citovala. Zároveň citujúc právne závery vyplývajúce z rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 590/2022, III. ÚS 149/2017, PL. ÚS 42/2015, následne dôvodila, že ustanovenie § 22 ods. 2 Elektrizáčného zákona nebolo podrobené ústavnému prieskumu, preto platí prezumpcia jeho ústavnosti, teda súladu s ústavou a tým aj s čl. 20 ods. 4 ústavy a zároveň aj s dohovorom. Súlad zákona s ústavou, ústavným zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorá má prednosť pred zákonom, je oprávnený posúdiť len ústavný súd. Žalovaná sa nestotožnila s námietkou nedostatočného

odôvodnenia rozhodnutia. Odvolací súd považoval dôvody uvedené súdom prvej inštancie za správne, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce. Zdôraznil, že žalobca opomína, že uvedené nehnuteľnosti nadobudol v rokoch 2002 až 2005, teda už s existujúcim vecným bremenom. Citujúc právny záver vyplývajúci z uznesenia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 590/2022 z 27. októbra 2022, v zmysle ktorého ďalší vlastník sa nemôže domáhať náhrady za obmedzenie svojho vlastníckeho práva, pretože ho v plnom rozsahu t. j. bez ťarchy v podobe vecného bremena nikdy nenadobudol. K otázke aplikácie ustanovenia § 6 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorý predpokladá stratu účinnosti ustanovení právnych predpisov, žalovaná dôvodila, že Listina základných práv a slobôd spája obmedzenie vlastníckeho práva s náhradou bez bližšej špecifikácie a Elektrizáčny zákon spája obmedzenie vlastníckeho práva s primeranou jednorazovou náhradou, preto podľa jej názoru ustanovenie § 22 ods. 2 Elektrizáčného zákon nestratilo účinnosť dňom 31. decembra 1991. Plynárenský a Elektrizáčny zákon nestratili účinnosť dňa 31. decembra 1991, ale ich nahradil až zákon č. 70/1998 Z. z. s účinnosťou od 1. júla 1998. Navrhla dovolanie odmietnuť, resp. zamietnuť. Uplatnila si nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolačný súd“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

8. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

10. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

11. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré

sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Pod porušením práva na spravodlivý proces vo všeobecnosti treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (sp. zn. II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, 4Cdo/140/2019, 4Cdo/120/2019).

13. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal nedostatočné odôvodnenie, nevysporiadanie sa so všetkými uplatnenými námietkami odvolacím súdom a arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia.

14. V danom prípade k zamietnutiu žalobného návrhu o zaplatenie 41 816,70 eura s prísl. došlo z dôvodu jeho nedôvodnosti, lebo zo skutkových okolností danej veci je nepochybné, že žalobca ako ďalší nadobúdateľ uvedených nehnuteľností s už existujúcim vecným bremenom sa nemohol úspešne domáhať finančnej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva. Odvolací súd po zhrnutí podstatných skutkových okolností pre záver o nedôvodnosti uplatneného nároku, citujúc judikatúru najvyššieho súdu k riešenej otázke priznávania náhrad za obmedzenie vlastníckeho práva (sp. zn. 4Cdo/89/2008), v zmysle ktorej pre posúdenie uplatneného nároku bolo rozhodujúce, či právna úprava jeho priznanie ako opakujúce plnenie umožňuje. Záonné vecné bremená majú špecifický režim upravený verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené. Z ustanovenia § 22 ods. 2 Elektrizáčného zákona vyplýva, že nárok na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva si mohol uplatniť ten vlastník zaťaženého pozemku, ktorý túto nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena, v zákonom stanovenej lehote, po uplynutí ktorej nárok zanikol. V spore bolo nesporné, že k umiestneniu zariadenia protikoróznej ochrany došlo vo februári 1998. Oprávnenie plynárenského podniku umiestňovať na cudzích pozemkoch plynárenské zariadenia a ochranné pásma týchto zariadení, vyplývalo z príslušných ustanovení Plynárenského zákona s odkazom na ustanovenia Elektrizáčného zákona. V čase zriadenia protikoróznej ochrany na uvedených pozemkoch, žalobca nebol ich vlastníkom. Z LV č. XXXX totiž vyplýva, že všetky nehnuteľnosti na ňom zapísané nadobudol v období rokov 2002 -2005, opak v konaní žalobca nepreukázal, ani netvrdil. K namietanej strate účinnosti uvedených zákonov s nadobudnutím účinnosti ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uádza Listina základných práv a slobôd, ako ústavný zákon, podľa ktorého sa zákony a iné právne predpisy mali zosúladiť s Listinou základných práv a slobôd najneskôr do 31. decembra 1991, odvolací súd akcentoval, že pokiaľ k obmedzeniu vlastníckeho práva došlo pred nadobudnutím účinnosti Listiny základných práv a slobôd, možno náhradu poskytnúť za toto obmedzenie len za podmienok stanovených právnymi predpismi účinnými ku dňu obmedzenia, ak osobitný právny predpis neustanoví inak. S odkazom na judikatúru ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 149/2017, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 1/2012, II. ÚS 506/2011 sa stotožnil s právnym záverom, že „náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva v súvislosti so vznikom vecných bremien v odvetví energetiky bola aj v nasledujúcich právnych úpravách (v zákone o energetike a v jeho platnom znení) koncipovaná ako náhrada jednorazová, splatná v zákonom stanovených lehotách tomu, kto bol vlastníkom nehnuteľnosti, na ktorej zriaďované vecné bremeno viazne. Právne úpravy v prechodných ustanoveniach (§ 42 ods. 2 zákona o energetike a § 69 ods. 10 zákona o energetike) deklarovali zachovanie statusu quo ante v obmedzení užívacieho práva vlastníkov nehnuteľností dotknutých výkonom oprávnení energetických podnikov (resp. ďalších subjektov oprávnených z vecného bremena), ktoré vznikli pred účinnosťou týchto predpisov. Nezakladali však nárok na náhradu za obmedzenia vzniknuté pred ich účinnosťou, teda neobnovili zaniknuté nároky na primeranú jednorazovú náhradu za obmedzenie užívacieho práva vlastníkov pozemkov. Skutočnosť, že

zákonodarca nezvolil v tejto otázke reštitučný nárok, nemala za následok protiústavnosť týchto predpisov. Na uvedenom závere nič nemení ani nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 42/2015 z 12. októbra 2016, ktorým bolo v bode 1 vyslovené, že „ustanovenia § 10 ods. 5 druhá, tretia a štvrtá veta, § 10 ods. 9, ods. 10 prvá a tretia veta a § 10 ods. 12, prvá, druhá, tretia a štvrtá veta zákona č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov v rozsahu, v akom sa v týchto ustanoveniach používa slovo „jednorazová“ v slovnom spojení „primeraná jednorazová náhrada“ nie sú v súlade s čl. 20 ods. 4 ústavy a s čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru“.

15. Podľa § 387 ods. 2 a 3 CSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

16. Civilný sporový poriadok umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie v rozsudku v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takom prípade sa môže obmedziť v odôvodnení len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1296 s.).

17. Nadväzujúc na uvedené dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie uvedené odvolacím súdom v bodoch 11. až 21., ale aj v celom jeho kontexte s odôvodnením uvedeným súdom prvej inštancie, ktoré tvoria jeden celok vo vzťahu k ustáleniu zisteného skutkového stavu (IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), spĺňa zákonné náležitosti odôvodnenia rozhodnutia vyplývajúce z ustanovení § 220 ods. 2 CSP a § 393 ods. 2 CSP. Základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). V preskúmvanej veci odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej, formálnej štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z jeho obsahu vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami, aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé. Vysporiadanie sa s uplatnenými podstatnými odvolacími námietkami, odvolacím súdom možno považovať za dostatočné aj v zmysle § 387 ods. 3 CSP.

18. Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 zo dňa 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať vo dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo

relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne, ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). V preskúmvanej veci však o takýto prípad nejde.

19. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napádaného rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav v zásade nezakladá vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Do úvahy preto neprichádza ani relevantnosť námietky, že odvolací súd nedostatočným odôvodnením rozhodnutia dovolateľovi znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Zhrnutie odôvodnenia napadnutého rozsudku vrátane odôvodnenia uvedeného súdom prvej inštancie v ich relevantnej časti, dáva dostatočnú odpoveď na uplatnenú podstatnú argumentáciu žalobcu v zmysle § 387 ods. 3 CSP.

20. V reakcii na dovolacie argumenty dovolateľa dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd napadnuté rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv sporovej strany. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení účastníkov, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom účastníka, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07).

21. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) stabilne judikuje, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, zároveň však nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Španielsku z 29. apríla 1993; m. m. II. ÚS 410/06, I. ÚS 736/2016).

22. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie nevykazuje existenciu namietanej vady zmatečnosti, ktorá nevyplýva, ani z procesného postupu súdov nižšej inštancie, preto dovolanie uplatnené v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je prípustné a ani dôvodné, preto bolo odmietnuté v súlade s § 447 písm. c) CSP.

23. Podľa § 421 ods.1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od

vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom, rozhodovaná rozdielne.

24. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

25. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

26. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna, nie skutková. Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení. Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (sp. zn. 4Cdo/64/2018). K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia, či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení, môže odvolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

27. V rámci namietaného nesprávneho právneho posúdenia dovolateľ namietal riešenie otázky (ne)súlady ustanovenia § 22 ods. 2 Elektrizáčného zákona s Listinou základných práv a slobôd a čl. 20 ods. 4 ústavy v spojení s § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka v súvislosti s uplatnenou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Dôvodil, že dňom 31. decembra 1991 stratili Elektrizáčny, aj Plynárenský zákon účinnosť, preto ich nemožno uplatňovať (čl. 152 ods. 4 ústavy). Podľa jeho názoru uvedená otázka nebola doposiaľ rozhodovacou praxou vyriešená.

28. Dovolací súd posudzujúc prípustnosť dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 421 ods. 1 CSP v súlade s § 432 CSP v spojení s § 124 CSP (I. ÚS 51/2020), v snahe autenticky porozumieť textu dovolania (IV. ÚS 15/2021, I. ÚS 115/2020, I. ÚS 336/2019) dospel k záveru, že nastolená otázka dovolateľom týkajúca jednorazovej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva je rozhodovacou praxou dovolacieho súdu ustálená (sp. zn. 4Cdo/89/2008, m. m. 2Cdo/68/2020, 7Cdo/26/2014, m. m. 3Cdo/49/2014), preto následne skúmal, či napadnutým rozhodnutím nedošlo k odklonu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP (R 83/2018, R 71/2018).

29. Najvyšší súd v rozsudku z 21. decembra 2009 sp. zn. 4Cdo/89/2008 k uvedenej otázke uviedol, že „Pre posúdenie uplatneného nároku bolo rozhodujúce, či právna úprava jeho priznanie v žalovanej forme ako opakujúce plnenie umožňuje. Ak by zákony týkajúce sa odvetvia energetiky, priznávajúce oprávnenia k cudzím nehnuteľnostiam v prospech vlastníkov a prevádzkovateľov energetických zariadení (napr. oprávnenie stavať na cudzích nehnuteľnostiach stavby elektrického vedenia, odstraňovať stromy a pod.) a ukládajúce vlastníkom nehnuteľností povinnosť strpieť výkon týchto oprávnení, t. j. upravujúce tzv. zákonné vecné bremená (zákonné obmedzenia vlastníckeho práva), neriešili zároveň poskytovanie náhrad za vzniknuté zákonné vecné bremená, bolo by možné odvodiť poskytnutie týchto náhrad priamo z čl. 20 ods. 5 ústavy, resp. aj z § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorý je však len zopakovaním obsahu uvedenej ústavnej normy. K správnej aplikácii a interpretácii ustanovenia § 128 Občianskeho zákonníka treba uviesť, že ods. 1 tejto právnej normy

upravuje podmienky dočasného (prechodného) obmedzenia vlastníckeho práva spočívajúce v použití veci vlastníka, zatiaľ čo ods. 2 sa týka trvalých obmedzení vlastníckeho práva. Kritériá vyplývajúce z odseku 1 o podmienkach obmedzenia vlastníctva na nevyhnutnú dobu a v nevyhnutnej miere sa netýkajú zákonných vecných bremien ako trvalých obmedzení vlastníckeho práva, preto na rozhodovanie o náhrade za tieto trvalé obmedzenia nie sú použiteľné. Pri nedostatku inej právnej úpravy by právo na náhradu za vzniknuté zákonné vecné bremená bolo možné odvodiť aj zo všeobecne uznávaných právnych princípov ako príkazov na ochranu základných práv a slobôd, teda aj základného práva vlastníť a užívať majetok. Pokiaľ ale tieto špeciálne predpisy, na základe ktorých vznikli zákonné vecné bremená, otázku náhrad a s tým spojené obmedzenie vlastníckeho práva upravujú, treba podmienky vzniku a zániku práva na náhradu, ako aj formu a spôsob náhrady posudzovať podľa v nich obsiahnutej hmotnoprávnej úpravy. Pri aplikácii tejto úpravy treba rešpektovať zásadu zákazu pravej retroaktivity, z ktorej vyplýva, že vznik právnych vzťahov a nároky z nich vzniknuté pred účinnosťou novej právnej úpravy sa zásadne posudzujú podľa právnej úpravy platnej v dobe ich vzniku. Právny záver o nemožnosti priznať náhradu za zákonné vecné bremeno, ak tento nárok podľa elektrizačného zákona zanikol alebo ak vo forme opakujúceho sa plnenia (renty) ani nevznikol, však neznamená úplnú bezplatnosť obmedzení vlastníckeho práva vyplývajúcich z vecného bremena. Na existujúce práva a povinnosti zo zriadeného vecného bremena sa treba pozerať podľa zásady nepravnej retroaktivity. To znamená, že nevyplyvajú z právnej úpravy, na základe ktorej vznikli, ale zo súčasnej zákonnej úpravy zákonných vecných bremien. Vecné bremená zriadené na základe zákona (teda nielen podľa spomínaných energetických zákonov) majú špecifický režim, upravený verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené. Aj keď majú nesporný verejnoprávny prvok daný spôsobom ich vzniku a účelom, ktorému slúžia, nemožno prehliadať, že majú aj významný prvok súkromnoprávny. Občianske právo definuje vecné bremeno ako právo niekoho iného než vlastníka veci, ktoré ho obmedzuje tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Tzv. zákonné vecné bremená tento charakter majú tiež. Ich režim ale nie je celkom totožný s režimom zmluvných vecných bremien, lebo sa riadi špeciálnou úpravou právnych predpisov, ktoré upravujú činnosti, na ktorých prevádzkovanie vznikli. Preto pokiaľ tieto špeciálne predpisy nemajú zvláštnu úpravu, riadi sa ich režim všeobecnou občianskoprávnou úpravou. To potom znamená, že ak špeciálne predpisy zákonných vecných bremien neupravujú náhrady súvisiace s ich výkonom, treba použiť úpravu súkromnoprávnou. Náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva v súvislosti so vznikom vecných bremien v odvetví energetiky bola aj v nasledujúcich právnych úpravách (v zákone o energetike a v platnom zákone o energetike) koncipovaná ako náhrada jednorazová, splatná v zákonom stanovených lehotách tomu, kto bol vlastníkom nehnuteľnosti, na ktorej zriaďované vecné bremeno viazne. Uvedené úpravy v prechodných ustanoveniach (§ 42 ods. 2 zákona o energetike a § 69 ods. 10 platného zákona o energetike) deklarovali zachovanie statusu quo ante v obmedzení užívacieho práva vlastníkov nehnuteľností dotknutých výkonom oprávnení energetických podnikov (resp. ďalších subjektov oprávnených z vecného bremena), ktoré vznikli pred účinnosťou týchto predpisov. Nezakladali však nárok na náhradu za obmedzenia vzniknuté pred ich účinnosťou, teda neobnovili „zaniknuté“ nároky na primeranú jednorazovú náhradu za obmedzenie užívacieho práva vlastníkov pozemkov. Skutočnosť, že zákonodarca nezvolil v tejto otázke reštitučný prístup, nemala za následok protiústavnosť týchto predpisov (porovnaj uznesenie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 28/05 z 28. septembra 2005 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky ročník 2005 pod č. 49/2005).

30. Z rozsudku najvyššieho súdu z 24. marca 2015 sp. zn. 7Cdo/26/2014 vyplýva právny záver, podľa ktorého „Zákonom zriadené vecné bremeno je vlastník povinný rešpektovať v nevyhnutnej miere a rozsahu a za obmedzenie svojho vlastníckeho práva má právo žiadať náhradu. U vecných bremien zriaďovaných priamo zo zákona ide vo svojej podstate o určitý druh verejnoprávneho obmedzenia vlastníka nehnuteľnosti. Toto obmedzenie vlastníckych práv je výrazom prevahy verejného záujmu vzťahujúceho sa k určitému chodu alebo zariadenia nad záujmom jednotlivca bez toho, aby toto zasahovanie bolo podmienené súhlasom zo strany dotknutého vlastníka a bez toho, aby existencia obmedzenia podávajúca sa z vecného bremena bola zrejmá zo zápisu v katastri nehnuteľností. Právna teória a súdno-aplikačná prax rešpektuje právny princíp, ktorý je vyjadrený pravidlom „lex specialis derogat generali“ (zvláštny zákon ruší zákon všeobecný). Za predpokladu, že ide o predpisy rovnakej právnej sily. Zvláštna úprava, t. j. užšia právna norma má prednosť pred úpravou všeobecnou, t. j.

normou širšou, ktorá sa uplatní len tam, kde zvláštny predpis vec neupravuje. Tento kontravalentný vzťah špeciality a subsidiarity existuje medzi rôznymi právnymi predpismi (napr. vzťah Obchodného zákonníka ako osobitného predpisu „lex specialis“ a Občianskeho zákonníka ako všeobecného predpisu „lex generalis“). Vecné bremená zriadené na základe zákona majú špecifický režim, upravený verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené. Zároveň však majú aj súkromnoprávny prvok. Vecné bremeno totiž charakterizuje občianske právo ako právo niekoho iného než vlastníka veci, ktorého obmedzuje tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Tzv. zákonné vecné bremená tento charakter majú tiež. Ich režim nie je úplne totožný s režimom zmluvných vecných bremien, pretože sa riadia špeciálnou úpravou právnych predpisov, avšak nejedná sa o komplexnú úpravu, ktorá by vylučovala použitie všeobecnej úpravy občianskeho práva o vecných bremenách. Preto pokiaľ tieto špeciálne predpisy nemajú zvláštnu úpravu, riadi sa ich režim všeobecnou úpravou občianskoprávnou. Finančná náhrada za zriadenie vecného bremena je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné vecné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne u každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová a teda nemá charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno“.

31. Obdobný právny záver o vzniku práva na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva, ktoré vzniká jednorazovo tomu kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov, vyplýva aj z rozsudku najvyššieho súdu zo 14. apríla 2016 sp. zn. 3Cdo/49/2014, ktorého záver o vzniku a jednorazovosti náhrady i napriek odlišným skutkovým okolnostiam a právnej úpravy je aplikovateľný aj na danú vec.

32. V preskúmvanej veci to teda znamená, že ak došlo k vzniku vecného bremena za účinnosti Elektrizáčného zákona (§ 22 ods. 1), nárok na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva bolo potrebné posudzovať podľa tohto zákona. Pretože tento zákon umožňoval priznanie takejto náhrady len ako jednorazovej, neprichádzalo do úvahy jej priznanie ako opakujúceho plnenia za konkrétne vymedzenú dobu. V zmysle § 22 ods. 2 tohto zákona vlastník nehnuteľnosti, ktorý bol zriadením vecného bremena podstatne obmedzený v užívaní nehnuteľnosti, mohol žiadať, aby mu energetický podnik poskytol primeranú jednorazovú náhradu, pričom žiadosť musela byť pod stratou nároku podaná do troch mesiacov odo dňa, keď sa energetické dielo uviedlo do prevádzky (užívania). Nadväzujúc na uvedené preto možno ustáliť, že uplatnený nárok žalobcu na zaplatenie primeranej náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva za obdobie od 1. augusta 2017 do 5. januára 2019 nie je daný, teda dôvodný. Pri riešení nastolenej otázky preto napadnutým rozhodnutím nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Pokiaľ k vzniku zákonného vecného bremena došlo pred nadobudnutím účinnosti Listiny základných práv a slobôd na základe platného právneho predpisu, možno náhradu poskytnúť len za podmienok stanovených právnymi predpismi účinnými ku dňu obmedzenia, ak osobitný právny predpis neustanoví inak. Dovolať ako ďalší nadobúdateľ už zaťaženého pozemku existujúcim vecným bremenom sa nemôže domáhať preto peňažnej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva, ktoré nehnuteľnosti nadobudol až v rokoch 2002 až 2005, na ktorých zákonné vecné bremeno viazlo. Z tohto dôvodu preto dovolanie nie je prípustné.

33. Vo vzťahu k namietanému nesúladu § 22 ods. 2 Elektrizáčného zákona s čl. 20 ods. 4 ústavy s § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka, dovolací súd uvádza, že posúdenie súladu ústavnosti je v kompetencii ústavného súdu (čl. 152 ústavy). Pokiaľ ústavný súd nerozhodol o nesúlade inštitútu primeranej jednorazovej náhrady za podmienok vyplývajúcich z Elektrizáčného zákona, platí prezumpcia jeho ústavnosti, teda súlad s ústavou a tým aj s dohovorom (§ 193 CSP). Všeobecný súd nie je oprávnený posudzovať platnosť právnych predpisov (I. ÚS 47/95).

34. Vzhľadom na uvedené dôvody, dovolací súd odmietol dovolanie ako neprípustné v súlade s § 447 písm. c) CSP.

35. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovanej, ktorej priznal nárok na nich náhradu v súlade s § 255 ods. 1 CSP. O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP).

36. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.